

INSPIRERENDE
VROUW

week van de
vrijwilliger

Wat is een hospitaalschip?

Mercy Ships is een liefdadigheidsorganisatie die gezondheidszorg biedt aan de allerarmsten in Afrika. Aan boord van het ziekenhuisschip de Africa Mercy doen vrijwilligers gratis operaties en behandelingen. Dit gaat van tandheelkunde tot brandwondenverzorging, van het wegnemen van goedaardige tumoren tot de behandeling van de oogziekte cataract. Meer dan 400 vrijwilligers, van dokters tot technici, houden het schip draaiende.

Alle info vind je op www.mercyships.be of mail naar info@mercyships.be

RIT IS TANDARTSASSISTENTE OP EEN HOSPITAALSCHIP

“Soms helpen we 50 patiënten per dag, in de broeierige Afrikaanse hitte”

In 2007 ging Rit als eerste Vlaamse aan boord van een hospitaalschip van vrijwilligersorganisatie Mercy Ships. Intussen is ze een bekende aan boord.

Rit (64): “Ik heb geleefd zoals de meeste mensen: ik heb drie kinderen opgevoed en mijn man gesteund in zijn carrière. Maar toen de tandarts bij wie ik al meer dan dertig jaar assistente was met pensioen ging, wilde ik meer betekenen voor mensen die het minder hebben dan wij. Mijn man steunde me volledig en samen gingen we op zoek naar de juiste organisatie. Het werd Mercy Ships.”

Op het ziekenhuisschip Africa Mercy kunnen arme mensen terecht voor gratis operaties. Spannend voor iemand die nooit eerder in Afrika was.

“Ongelooflijk spannend! De eerste keer dat ik vertrok stond ik te trillen op mijn benen. Ik had nog nooit echte armoede gezien en vertrok voor het eerst in mijn leven alleen. Aan boord kende ik niemand. En ik liet een hele maand mijn kinderen en mijn man achter.”

Je kinderen waren toen 11, 15 en 19 jaar.

“Ze hebben mij meteen gesteund, ook al was het een grote aanpassing. Mijn man is psychiater en werkt lange dagen. Toch paste ook hij zich zonder morren aan. Hij ontpopte zich zelfs als een goede kok! Eerlijk gezegd denk ik dat het iedereen goed heeft gedaan. Hun band is er sterker door geworden.”

Wat is je bijgebleven van die eerste keer?

“De vreselijke mondhygiëne. Het schip lag in Liberia, een land dat compleet in puin lag door een lange burgeroorlog. Dat was ook te zien aan de gezondheid van burgers. Vaak

moesten we alle tanden trekken, zelfs bij meisjes die zo oud waren als mijn dochter van negentien. Dat kun je je in België niet voorstellen. Ik werkte samen met een Zwitserse tandarts en soms deden we 50 patiënten op één dag. En dat in de broeierige Afrikaanse hitte, met z’n geluiden en geuren. De afdeling tandheelkunde van Mercy Ships is de enige dienst die aan wal werkt. De andere operaties gebeuren in de steriliteit van het schip zelf, wij staan echt tussen de mensen.”

Is jouw werk in Afrika te vergelijken met je job in België?

“Het is totaal anders. In Benin viel het me op dat de patiënten een andere botstructuur hadden. Misschien omdat ze hardere voeding

“Eén keer was ik bang dat ik besmet was met hiv. Dat blijft het grootste risico”

eten, maar hun kaak was duidelijk beter ontwikkeld dan die van ons. De ingrepen die we in Afrika doen, zijn ook helemaal anders. Geen luxueuze implantaten, geen hoogtechnologische behandelingen. Sober, maar degelijk werk. En zo belangrijk. Je werkt immers echt tegen een deadline aan, want na een paar maanden vertrekt het schip. En er zijn duizenden mensen die geholpen moeten

worden. Ik heb twee keer zo’n screening meegemaakt waarbij bepaald wordt wie in aanmerking komt voor onze zorg en dan weet je hoe impactvol het werk van Mercy Ships is.”

Hoe gaat zo’n screening?

“De eerste keer was in Togo. Het schip bleef tien maanden liggen en er waren meer dan 5000 mensen naar het voetbalstadion gekomen. Die stonden van ’s ochtends vroeg al in lange rijen aan te schuiven, heel geduldig en waardig. Tegen de middag brandde de zon hevig, en toch begon niemand te klagen. Je ziet daar ook de vreselijkste beelden. Grote gezichtstumoren, verminkingen door brandwonden, kinderen die niet kunnen stappen. Mensen hadden hun laatste geld uitgegeven om naar het schip te reizen of hadden dagenlang gestapt. Dokters en tandartsen maken een selectie van wie geholpen kan worden en wie niet. Mijn job was om de mensen die niet geselecteerd waren, omdat ze te oud waren of niet te behandelen, naar buiten te begeleiden. Echt, de teleurstelling in hun ogen ga ik nooit meer vergeten. Sommigen werden hysterisch, lieten zich op de grond vallen of begonnen te huilen. Vreselijk. Maar je kunt niet iedereen helpen.”

De langste drie uur van mijn leven

Julie gaan naar de armste landen van Afrika. Vrees je nooit voor je veiligheid?

“Onveilig heb ik me nooit gevoeld. De inwoners weten dat je er bent om hen te helpen. →

Het schip wordt goed bewaakt en er is aan alles gedacht. Sinds de uitbraak van ebola wordt onze temperatuur gecontroleerd zodra we aan boord komen. Bij verhoging moet je in quarantaine. Eén keer had ik een prikaccident: tijdens het hechten bleef ik haken. Toen ik zag dat ik bloedde, stond mijn hart stil. Maar ook dan werd ik goed begeleid. Een chauffeur van het schip is me met de patiënt komen halen. Aan boord namen ze bloed af, dat direct naar het labo ging. Drie uur later wisten we: het is oké."

Dat zijn dan wel drie lange uren.

"De langste van mijn leven. Mijn patiënt begreep ook niet wat er aan de hand was, en waarom ik hem vroeg of hij al eens ziek was geweest. Gelukkig was alles in orde. Het kan ook anders: een collega raakte besmet met HIV tijdens zo'n prikaccident. Dat blijft het grootste risico aan ons werk in Afrika."

Is er tijd voor toeristische uitstapjes?

"In het begin wilde ik dat niet, ik was daar om te werken. Maar de tandarts overtuigde me en zei me dat ik ook moest ontspannen. En inderdaad, dat deed me zóveel deugd."

Het schip is niet bepaald een cruise.

"Nee, absoluut niet. Je slaapt in gedeelde kamers met weinig privacy. Maar na dertien keer ken ik de goeie plekken. Na het werk ga ik naar het hoogste dek. Daar zet ik wat muziek op en geniet van de rust. De hitte is

zieke moeder die met haar kinderen in één bed lag. Heel onhygiënisch, en een vreselijke stank. Daar ziek worden is een echte ramp. Daarna reden we door naar het mooiste strand ooit. Het is gek als je op één dag geconfronteerd wordt met die twee uitersten."

Overleven tussen hoop en wanhoop

Hoe ga je om met al die intense emoties?

"Vroeger belde ik één keer per week met mijn familie en schreef ik mijn gevoelens op in een blog. Als ik die nu herlees, merk ik dat ik veel te vertellen had. Nu is er op het hele schip internet en kan ik mijn familie en vrienden op de hoogte houden via Whatsapp of Facebook. Dat helpt om mijn emoties te kanaliseren."

"Soms hebben die mensen hun laatste geld uitgegeven en dagen gestapt. En dan moeten wij kiezen wie we wel en wie we niet kunnen helpen"

er draaglijk, je bent buiten en kunt even de indrukken verwerken. Met zicht op zee of de haven heb ik zelfs een vakantiegevoel."

Maar het is dus geen vakantie.

"Ik werk daar soms harder dan thuis! Maar het grote voordeel is dat je geen huishouden hebt. Als je klaar bent, kun je ontspannen. Je leert er ook zoveel mensen kennen: ik heb intussen vrienden in alle delen van de wereld!"

Hoe erg is de armoede in Afrika?

"In Liberia ging ik eens met een lokale gids naar een hospitaal in de armste buurt. Wat ik daar zag, vergeet ik nooit meer. Slechts een paar kamers, een psychisch gestoorde vrouw, moeders met graatmagere baby's. En een

Zijn er patiënten die je bijblijven?

"Heel wat. In Sierra Leone was mijn laatste patiënt een vrouw die in een rolstoel zat. Zij was haar beide benen verloren. Twee kinderen had ze bij zich, twee kinderen waren gestorven. Vermoord. Op haar arm had ze een groot litteken omdat ze werd verwond toen ze het mes probeerde af te weren. Haar leven was vreselijk geweest. En dan waren wij daar om haar tanden te verzorgen. Het lijkt klein, in het grote geheel, maar dat we die extra pijn konden wegnemen, dat is mooi. Of dat jongetje in Liberia van een jaar of tien. Hij was veel vermagerd en ze dachten dat het was omdat hij een ontstoken tand had en niet meer wilde eten. Maar wij ontdekten dat hij kanker had. We konden helaas niets voor hem

doen, maar ik ben hem wel nog gaan bezoeken in het ziekenhuis."

Wat heb je geleerd door je vrijwilligerswerk?

"Dat liefde en dood voor elk mens hetzelfde betekenen. In Madagaskar nam ik met ons team afscheid van een Afrikaanse collega die onverwacht was gestorven, een jong meisje dat al bijna de hele missie lang voor het tandheelkundige team werkte. We reden twee uur naar haar dorp. Alle burens zaten rond dat huisje, haar oom was aan het rouwen. In een armetierige kamer stond een kist op de grond, wij legden er onze stoffen rouwkransen op. Arm in arm stonden we rond haar. Het was zo intens, zo mooi. Bij ons blijft de dood meestal op een afstand, hier werd die niet weggestoken. De kist werd op een bagagedrager van een auto gebonden, met een houten kruis en een ruiker bloemen erbij. Zo reden ze naar het kerkhof. Het meisje had de leeftijd van mijn Charlotte toen ze stierf, en ik kan nog altijd niet aan haar denken, zonder dat ik begin te huilen. De eenvoud van dat afscheid, de intensiteit van dat verdriet. Het raakt me nog altijd."

Mercy Ships is een gelovige instelling. Ben je zelf gelovig?

"Ik sta erg achter de waarden van het christelijke geloof. Naastenliefde, samenhang, het juiste doen en zorgen voor elkaar. Daar kun je toch niet tegen zijn? Mercy Ships brengt mensen uit de hele wereld samen om de minder gegoeden te helpen. Sommige vrijwilligers wonen hun hele leven op het schip, anderen blijven jaren, nog anderen komen een paar weken."

Ben je veranderd door je werk hier?

"Ik ben dankbaarder geworden. Wij beseffen soms niet meer hoe goed we het hebben. Als ik na een maand in Afrika mensen hoor mopperen in de supermarktrijs, dan heb ik het moeilijk. Ik bewonder de mensen in Afrika. Elke dag staan ze er met hun kraampje en begroeten ze je met een lach, ook al zijn ze ziek. Hun moed en veerkracht heeft mij geïnspireerd. Ik heb geleerd dat iedereen hetzelfde is of je nu arm of rijk, Afrikaan of Belg bent. Zij zien hun kinderen graag, net zoals wij onze kinderen graag zien. Maar zij moeten elke dag overleven. Wij kennen dat woord niet meer."

Hoe lang wil je het nog blijven doen?

"Zolang ik mijn job kan doen en gezond blijf, hoop ik elk jaar mee te kunnen met Mercy Ships. Het schip is mijn tweede thuis."